

bornu ocenjevala. »Dom in Svet« je začel lansko leto ta nedostatek, kolikor je mogel, poravnati. Letos pa so objavili kritiko skoro vsi slovenski listi in vsi ugodno. Tako zanimanje za prvi naš slovstveno-znanstveni zavod priča najbolj, da se Slovenci čim dalje bolj zavedajo, kaj jim je »Slovenska Matica«.

„Postojinsko okrajno glavarstvo.“ Zemljepisni in zgodovinski spis. Spisali in izdali učitelji v okraji. Knjigi pridejan je zemljevid Postojinskega okrajnega glavarstva. V Postojini. Založil in tiskal R. Šeber. 1889. 8°. Str. 238. Cena mehko vezani knjigi 85 kr.; trdo v platno vezani 1 gl. 15 kr.; po pošti 10 kr. več. — Namen in poslanek te knjige opisuje nam predgovor. »Povsod po širni domovini naši praznovala se je štiridesetletnica vladanja Njeg. Veličanstva cesarja Fran Josipa I. z nepopisnim veseljem. Slavnost ta bila je povod mnogim ustanovam, mnogim blagim činom, kateri ostanejo stalno zabeleženi v srcih naroda slovenskega. V duhu z raznimi društvi praznovali smo tudi učitelji okraja Postojinskega veseli ta dan. Pridruževali smo se prošnjam zvestih Slovencev po raznih krajih zlate domovine naše ter pošiljali ž njimi vred goreče želje do Najvišega, da bi še mnogo mnogo let ohranil nam najblazega vladarja, kar jih premore vesoljni svet. A delovali smo tudi po skromnih svojih močeh, da postavimo mal spomenik tej dobi. Spomenik ta bodi knjiga, katero sedaj podajemo slavnemu občinstvu in katera je nastala po skupnem delovanju našem.« Vsebinska: I. Postojinski sodnijski okraj. Postojina, Slavina, Košana, Št. Peter, Trnje, Orehek, Sveti Ivan, Št. Mišel, Studeno, Suhorije, Ostrožno brdo. II. Bistriški sodnijski okraj. Trnovo, Knežak, Prem, Zagorje, Podstenje, Vrbovo, Dolenji Zemon, Harije. III. Senožeski sodnijski okraj. Senožče, Hrenovice, Ubelsko, Razdrto, Vreme. IV. Vipavski sodnijski okraj. Vipava, Col-Podvelb, Goče, Slap, Vrabče, Št. Vid, Ložice, Podraga, Planina, Budanje, Podkraj, Ustije, Šturija. — I. Entomologija. II. Flora. Statistični pregled Postojinskega okrajnega glavarstva. — To je pregled lepe knjige, katero so podarili slovenski učitelji svojemu narodu v znak goreče udanosti do cesarja. In smemo reči naravnost, da je delo dostojno svojemu namenu in učiteljskemu stanu. Za popisovanjem krajev vrsté se zgodovinski pregledi, opisujejo se cerkve, šole, ljudje in njihove navade, duhovniki in učitelji. Ako pomislimo, kako težko je iz mnogih spisov sestaviti kaj enotnega, moramo priznati vso hvalo nepoznanemu uredniku. H krati pa se ne čudimo, ako tu pa tam pogrešamo popolno doslednost. Podatkov je tukaj res mnogo; veseliti se jih mora zgodovinar in domovinoznanec. Večinoma so spisi mikavni, tu pa tam zabavni. Pisatelji se zanimajo za vse, kar so opazili: tla, podnebje, živalstvo, rastlinstvo, zlasti pridelke poljske, ljudstvo po šegah, navadah in govo-

rici itd., posebno za šolo in cerkev. Omenjati moramo, da veje v knjigi dober duh, duh domoljuben in tudi cerkvi prijazen. Tudi oblika ne zaostaja, marveč dela čast postojinski tiskarni gosp. Šebra. — A omenjam naj kratko še nekatere druge malenkosti. Sicer je vse enako, v kateri vrsti se kaj opisuje, vendar ne vem zakaj se skoro vselej govori prej o šoli, nego o cerkvi. Hiša božja je pač imenitnejši kraj nego šola. Seveda, umevamo lahko, zakaj so nekateri kraji obravnavani dovolj obširno, a drugi neprimerno kratko. N. pr. Planina vipavska obdeluje se obširno, kakor kako zgodovinsko pomenljivo mesto, a Budanji, ki raznašajo slavo in sladkobo vipavskega sadja daleč na okrog, še celih dveh strani niso dobili. Pisava je dovolj dosledna, a ne brez izjem. Male napake utegnejo biti tiskovne pomote: vgladati, iz ceste, sinica (ali ne: senica?); »takrat bivšega c. kr. glavarja«: ako je takrat bil »bivši«, ni bil že več glavar i. dr. Čudna napaka se je vrinila na str. 150, kjer se omenja knjiga Herbersteinova »de rebus Mose«, a knjiga je: »de rebus ... Moscovitarum« t. j. o »Moskovitih« ali Rusih. — Lepo je sicer, da so gg. pisatelji zakrili svoja imena, a natančen zgodovinar, kakor tudi čitatelj, rad izve ime pisatelja, ker mu je porok za resničnost poročila.

Naj mi nikdo ne jemlje teh malenkostnih opazek v zlo, ampak naj bode prepričan, da me je nenavadno razveselila ta knjiga. Naj le dostavim še željo, da bi gg. učitelji še mnogo takih del podali svojemu narodu. Recimo torej s pisatelji: »Potuj, knjižica, iz roke v roko! Pri-poveduj o lepoti domačih tvojih krajev in o dogodkih, izvršivših se na tvojih dragih, ljubljenih nam tléh! — Dvigni prapor našega presvetlega cesarja Fran Josipa I. v proslavo štiridesetletnice slavitelja vladanja Njegovega v nadzdravu: »Viribus unitis! — Z združenimi močmi!«

ČEŠKO SLOVSTVO.

(Piše S. Z-g-c.)

Tudi letos homo poročali o slovstvu vrlih bratov Čehov, seveda ne popolnoma natančno, — kajti češko slovstvo je obširno, bogato in se naglo množi, a list naš je majhen, — vendar pa pravično.

Nedavno so izšle v »poetických besed« štev. XXXVIII. pesmi J. Vrchlickega „Na domácí půdě“. Poslednji dve ali tri leta je začel tudi V. delati na domačem polju. Dasiravno so njegove pesmi vsestransko dovršene in misli vzvišene, vendar čitatelj ne najde v njegovih pesmih one mile prostosti in čistosti duše, nežnosti, katera se prijemlje srca v pesmih S. Čecha. V Vrchlickem se opaža neka trdost in preveč modrovanja, pesmi diše preveč po tujem duhu. On je obšel že vse modroslovne šole. Kakor se razvidi iz nekaterih novejših del, pravi atheist je, in ženska mu je vse. — (Dalje.)

Cena: Za celo leto 2 gl.; za pol leta 1 gl. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.